

Ponad 86% naocznych świadków przestępstwa omawia to zdarzenie z innymi świadkami. Tymczasem, w licznych badaniach wykazano, iż taka rozmowa może prowadzić do zniekształcenia tego, w jaki sposób świadek wspomina potem obserwowaną sytuację, co nazywa się konformizmem pamięciowym. Na przykład, Krystian widział, że przestępca uciekał z miejsca zdarzenia czerwonym samochodem. To, co Krystian zaobserwował podczas tego zdarzenia nazywa się informacją oryginalną. Po chwili Krystian porozmawiał o tym co zaszło z Regimą, która również była świadkiem tego zdarzenia. Regina twierdziła jednak, że samochód, którym uciekał sprawca był niebieski. Informację, którą Regina przekazała Krystianowi nazywa się dezinformacją. Niedługo potem Krystian zeznawał jako świadek i podczas przesłuchania powiedział, że sprawca prowadził niebieski samochód. Podczas przesłuchania Krystian posłużył się zatem dezinformacją, którą usłyszał od kogoś innego, zamiast informacją oryginalną, którą sam zaobserwował. Podstawowym pytaniem stawianym w ramach planowanych badań jest: dlaczego bywa tak, że świadek, choć sam zaobserwował pewną informację, jeśli go zapytać o tę informację, to udziela odpowiedzi zgodnych z tym, co usłyszał od kogoś innego?

W ramach niniejszego projektu zaplanowano przeprowadzenie trzech eksperymentów. Celem pierwszego z nich jest weryfikacja twierdzenia, iż do efektu konformizmu pamięciowego może dochodzić z dwóch powodów: (1) powodów pamięciowych, polegających na tym, że dezinformacja uszkadza pamięć informacji oryginalnej, co sprawia, że dana osoba jest przekonana, że widziała to, o czym w rzeczywistości tylko usłyszała od kogoś innego oraz (2) powodów niepamięciowych, w których osoba pamięta zarówno informację oryginalną, jak również dezinformację – jest zatem świadoma rozbieżności między nimi – lecz udziela odpowiedzi zgodnych z tą ostatnią. Taka sytuacja, choć jest bardzo interesująca, to nie była dotychczas badana w kontekście konformizmu pamięciowego. Dlaczego bowiem zdarza się, że osoba, która pamięta, co sama widziała udziela odpowiedzi zgodnych z tym, co usłyszała podczas dyskusji? Przypuszcza się, że głównym powodem ulegania dezinformacji, pomimo poprawności własnych wspomnień, jest nieufność wobec pamięci. Niewiara we własną pamięć może bowiem sprawić, że dana osoba woli opierać się na informacjach pochodzących ze źródeł zewnętrznych (informacjach pozyskanych od innych osób) niż na własnych wspomnieniach. Ponadto, Eksperyment 1 zakłada zbadanie trzech cech indywidualnych: podatności na wpływ społeczny, uległości oraz podatności na sugestię. Można oczekiwać, iż wymienione zmienne będą sprzyjać podatności na efekt konformizmu pamięciowego zachodzącego z powodów niepamięciowych, ponieważ przypuszcza się, że skłonność do opierania się na informacjach zaczerpniętych od innych osób wynika, między innymi, z wysokiego nasilenia tych cech.

Ponadto, choć eksploracja technik redukujących konformizm pamięciowy powinna być ważnym obszarem badań nad tym zjawiskiem, to literatura przedstawia tylko kilka niespójnych wyników badań dotyczących tego zagadnienia. Wobec tego, zaplanowano analizę efektywności dwóch technik uodparniania na ten efekt: ostrzeżenia mówiącego o tym, że mogła wystąpić rozbieżność pomiędzy tym, co dana osoba widziała, a tym co słyszała od kogoś innego (Eksperyment 2) oraz wzmocnionej autoafirmacji (Eksperyment 3). Wzmocniona autoafirmacja, to technika, która zwiększa pewność siebie, a tym samym wzmaga tendencję do polegania w swoich odpowiedziach na własnych wspomnieniach zamiast na dezinformacjach. Założono, że skuteczność obu tych technik jest obserwowana głównie wśród osób pamiętających zarówno informację oryginalną, jak również dezinformację, ponieważ wzmocnienie skłonności do polegania na własnych wspomnieniach za pomocą ostrzeżenia lub wzmocnionej autoafirmacji wymaga istnienia takich wspomnień.

Można oczekiwać, że wyniki proponowanych badań powiększą wiedzę na temat konformizmu pamięciowego; otworzą również zestaw interesujących pytań do dalszych badań, a w przyszłości być może przyczynią się do poprawienia jakości zeznań świadków.